

Sprawozdanie z działalności
Zarządu Sekcji Speleologicznej Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika
w okresie listopad 2011 – październik 2014

W czasie objętym sprawozdaniem Zarząd Sekcji Speleologicznej działał w składzie: Elżbieta Dumnicka – przewodnicząca, Wojciech Wróblewski – sekretarz, członkowie: Michał Gradziński, Jan Urban, Adam Kapturkiewicz, Józef Partyka i Andrzej Tyc. Ponadto w skład Zarządu Sekcji wchodził również organizatorzy kolejnych Sympozjów Speleologicznych.

Sekcja Speleologiczna w dniu 15 października 2014 r. liczyła 59 członków. Liczba ta wzrosła w porównaniu ze stanem pod koniec poprzedniej kadencji. Priorytetowym celem Sekcji Speleologicznej jest organizacja corocznych Sympozjów Speleologicznych. Nieodłącznym elementem Sympozjów były materiały sympozjalne publikowane w liczbie 150 egzemplarzy/sympozjum, które posiadają numer ISBN. Materiały sympozjalne były rozsyłane, jak w poprzednich kadencjach, do bibliotek w kraju oraz do biblioteki Karst Research Institute ZRC SAZU w Postojnej (Słowenia).

Oprócz Sekcji Speleologicznej PTP im. Kopernika współorganizatorami sympozjów były kluby speleologiczne i jednostki naukowe. Wśród stałych współorganizatorów wymienić należy Komitet Badań Czwartorzędu PAN, który wspierał do 2012 roku finansowo organizację sesji terenowych. Sympozja dotowane były również przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (za wyjątkiem 47. Sympozjum), dzięki czemu możliwy był m.in. druk materiałów sympozjalnych. W okresie sprawozdawczym Sekcja Speleologiczna współorganizowała 3 sympozja – dwa, które się już odbyły oraz obecne.

W dniach 19-21 października 2012 na Górze św. Anny odbyło się 46. Sympozjum Speleologiczne. Brało w nim udział 56 osób wraz z organizatorami. W trakcie Sympozjum wygłoszono 12 referatów. Tematyka 46. Sympozjum dotyczyła m.in. źródeł wiedzy na temat zjawisk krasowych obszaru Sympozjum, rozwoju krasu kopalnego Śląska i zachodniej części Wyżyny Krakowskiej, a także form i osadów krasowych w Tatrach, Karpatach fliszowych oraz Słowacji. Przedstawione zostały wyniki inwentaryzacji jaskiń w Karpatach fliszowych za okres 8.2011–9.2012, prac archeologicznych prowadzonych w Andach Peruwiańskich, badań paleontologicznych nad szczątkami kostnymi reniferów z wybranych stanowisk jaskiniowych Polski, warunków życia w okresowo zatapianej jaskini oraz rozwoju zjawisk i form krasowych w Albanii. W czasie sesji terenowych uczestnicy Sympozjum mieli okazję zobaczyć kompleks krasowy, złożony z lejów rozwiniętych w wapieniach warstw

górażdańskich, wapień i dolomity warstw tarnowickich z pustkami powstałymi po ewaporatach oraz grotę w lawach nefelinitu, pod wzgórzem bazyliki na Górze św. Anny. Uczestnicy Sympozjum udali się także do rezerwatu geologicznego na Górze św. Anny by tam zapoznać się ze zjawiskami krasowymi rozwiniętymi w obrębie wapieni karchowickich a następnie oglądali odsłonięcie martwicy w Leśnicy oraz największe źródła krasowe na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra św. Anny” - wywierzyisko „Siedem Źródeł”.

Uczestnicy 47. Sympozjum Speleologicznego spotkali się w dniach 17–20 października 2013 w Olsztynie koło Częstochowy. 47. Sympozjum Speleologiczne zbiegło się w czasie z 60. leciem utworzenia rezerwatu przyrody „Sokole Góry”, drugiego co do wielkości rezerwatu Jury Krakowsko-Częstochowskiej. W spotkaniu brały udział 92 osoby (wraz z organizatorami). W trakcie Sympozjum wygłoszono 21 referatów dotyczących rozwoju zjawisk i form krasowych obszaru Sympozjum, Karpat fliszowych, Tatr i Ukrainy, rozwoju paleokrasu wybranych rejonów USA oraz Opolszczyzny, badań paleobiologicznych prowadzonych w jaskiniach Polski oraz Ukrainy. Ponadto po zakończeniu sesji referatowej wygłoszono dwa ponadprogramowe wystąpienia – jedno dotyczyło jednego z największych odkryć ostatnich lat – nowych partii Jaskini Niedźwiedziej w Kletnie, drugie – obejmowało pokaz archiwalnych zdjęć z kolekcji W. Szajnochy. Pierwsze dwa dni Sympozjum poświęcone były sesjom terenowym. Celem pierwszej sesji terenowej były: System Jaskiń Towarnych oraz kras reprodukowany w Kusiętach związany ze zlodowaceniem Odry. Poobiednia, druga tego dnia sesja terenowa dotyczyła zjawisk krasowych i jaskiń rezerwatu „Sokole Góry”. W jej trakcie uczestnicy mieli okazję zapoznać się ze spektakularną formą krasową zwaną Studnią w Amfiteatrze, zlokalizowaną w zachodniej części Góry Sokolej oraz jaskiniami Pod Sokolą Górą, Maurycego i Studnisko.

Ostatniego dnia Sympozjum odbyła się ostatnia sesja terenowa, podczas której prezentowane były zjawiska krasowe okolic Trzebniowa i Ludwinowa. Uczestnicy odwiedzili Jaskinie Brzozową i Ludwinowską.

W latach 2012-2014 Zarząd Sekcji Speleologicznej kontynuował przyznawanie Medalu im. Marii Markowicz-Łohinowicz za wyróżniające się publikacje z dziedziny badań krasu i speleologii. W tym celu zarząd powołał na nową, 6-cio letnią kadencję komisję w składzie: Adam Nadachowski (przewodniczący), Elżbieta Dumnicka, Michał Gradziński, Jacek Motyka, Andrzej Tyc, Jan Urban oraz Stanisław Knutelski (członek reprezentujący Zarząd PTP).

Komisja w dniu 6.04.2014 r. przyznała medale im. Marii Markowicz-Łohinowicz autorom istotnych publikacji z zakresu badań jaskiń i krasu prowadzonych w ostatnich latach.

Medale otrzymali: Helena Hercman, Jacek Pawlak, Mikołaj Urbanowski, Wioletta Nowaczewska, Paweł Dąbrowski oraz Jerzy Zygmunt.

Sekcja Speleologiczna włączyła się w przygotowanie przed- i pokongresowych wycieczek terenowych w ramach Międzynarodowego Kongresu Speleologicznego, który odbył się w Brnie w 2013 . W organizację tego wydarzenia włączyli się: z zakresu paleokrasu przedpola Karpat – Joachim Szulc, Michał Gradziński, Andrzej Tyc, Jan Urban; z zakresu rozwoju i speleogenezy jaskiń wzdłuż południkowego trawersu przez Karpaty centralne i ich północne przedpole – Michał Gradziński, Andrzej Tyc; zakresu krasu tatrzańskiego – Grzegorz Barczyk, Ditta Kicińska, Helena Hercman oraz z jaskiń niekrasowych we fliszu Karpat zewnętrznych - Jan Urban. W ramach tych przygotowań wstępnie zaproponowane zostały 4 wycieczki, które ostatecznie nie odbyły się ze względu na niewystarczającą liczbę zgłoszeń.

Zarząd Sekcji włączył się również w działalność mającą na celu standaryzację nazw jaskiń oraz konsultacje propozycji zgłoszonych w tym zakresie przez Komisję Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych przy MSWiA. Informacja o konsultacjach została rozpowszechniona w środowisku speleologicznym i spowodowała skierowanie do Komisji projektów poprawek i zmian oraz dyskusję, która toczyła się również na stronie internetowej Sekcji Speleologicznej. Zarząd Sekcji wystosował pismo do Komisji, zapraszając jej przedstawicieli do uczestnictwa w Sympozjum Speleologicznym w celu wyjaśnienia zasad standaryzacji nazw oraz bezpośredniej dyskusji tej problematyki. W kwietniu 2012 r. Andrzej Kasza, jako reprezentant Sekcji Speleologicznej, uczestniczył w zebraniu tej Komisji, podczas którego zaproponowano i uzgodniono nazwy jaskiń z obszaru Niecki Nidziańskiej, Nizu Polskiego oraz Gór Świętokrzyskich. W kolejnym posiedzeniu, podczas którego zaplanowano omawianie nazw jaskiń tatrzańskich, nie wziął udziału zarówno przedstawiciel Sekcji jak i TPN. W styczniu 2013 r. Tomasz Mleczek oraz Sebastian Korczyk, jako reprezentanci Sekcji Speleologicznej, uczestniczyli w posiedzeniu Komisji, podczas którego zaproponowano i uzgodniono nazwy ponad 800 obiektów jaskiniowych z obszaru Beskidów. Kolejne posiedzenie, podczas którego zaplanowano omawianie nazw jaskiń z obszaru Ojcowskiego Parku Narodowego nie odbyło się.

30 listopada 2013 roku, członkowie Sekcji Speleologicznej – Elżbieta Dumnicka, Jan Urban oraz Wojciech Wróblewski wzięli udział w Walnym Zgromadzeniu PTP im. Kopernika. W trakcie spotkania została przedstawiona działalność Sekcji Speleologicznej w latach 2010-13. Reprezentanci Sekcji Speleologicznej wzięli udział w wyborach nowego

zarządu Towarzystwa. W ich wyniku członkiem Komisji Rewizyjnej PTP został wybrany Wojciech Wróblewski – sekretarz Sekcji Speleologicznej.

Od kilku lat aktywna jest strona internetowa Sekcji Speleologicznej (<http://www.ssb.strefa.pl/ssptp/>), na której prezentowane są materiały sympozjalne, dokumenty otrzymywane lub wydawane przez Zarząd Sekcji oraz wspomnienia o zmarłych członkach i przyjaciółach Sekcji.

Przewodnicząca Sekcji Speleologicznej
PTP im. Kopernika

dr hab. Elżbieta Dumnicka

Sekretarz Sekcji Speleologicznej
PTP im. Kopernika

mgr Wojciech Wróblewski